



Број/Број: 03/1-50-1-9-29 /08  
Сарајево/Сарајево: 20.11.2008.godine

## Članovima Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH

**PREDMET: Informacija o održanoj radionici o temi: „Stanje u oblasti naoružanja i municije u BiH“, Bihać, od 28. do 30.10.2008.**  
Veza, akt broj:03/1-50-3-1097/08

U organizaciji Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost i uz podršku UNDP-a u Bosni i Hercegovini, u Bihaću je, od 28. do 30.oktobra 2008., održana Radionica o temi: „**Stanje u oblasti naoružanja i municije u BiH**“.

Radionica je održana s ciljem sagledavanja trenutnog stanja u oblasti malog i lakog naoružanja i municije, načina i vremena potrebnog za rješavanje viša ovog naoružanja, informiranja o ulozi i značaju doniranih sredstava za rješavanje tih višaka, te nadležnosti i odnosa pojedinih institucija u ovoj oblasti.

U radu su učestvovali predstavnici:

- Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost: Branko Zrno, predsjedavajući, Jozo Križanović, Adem Huskić i Ivo Miro Jović, članovi, te Dragica Hinić, sekretar, Željko Grubešić, stručni savjetnik, i Jovica Katić, stručni saradnik;
- Predsjedništva BiH – Đuro Beronja, savjetnik člana Predsjedništva BiH iz srpskog naroda, i Željko Knez, savjetnik člana Predsjedništva BiH iz hrvatskog naroda;
- Ministarstva odbrane BiH - Trpimir Rebac i Mario Šego;
- Zajedničkog štaba i operativne komande OSBiH - brigadni general Mirsad Gutić, general-major Anto Jeleč, pukovnik Nebojša Subotić, pukovnik Slavko Garić i pukovnik Musad Halilović;
- Ministarstva vanjskih poslova BiH - Momir Brajić;
- Ministarstva sigurnosti BiH - Zijo Kadić;
- Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH - Berin Kurspahić;
- Granične policije BiH - Vinko Dumančić, direktor, i Jozo Ćorluka;
- Državne agencije za istrage i zaštitu (SIPA) – Ljuban Glavočević;
- NCB INTERPOL – Verica Trbić;
- Federalne uprave Civilne zaštite – Muhamed Pečenković;
- Republičke uprave Civilne zaštite RS-a – Dragan Tupajić;
- Policije Brčko Distrikta BiH – Fahrudin Selimović;
- UNDP-a - Christine McNab, rezidentni predstavnik, Amna Berbić i Seid Turković;
- OSCE-a - brigadni general Ulrich Heider, Jasna Dragičević, Yuriy Padun i Pierre Francois Lemaire;
- EUFOR-a – Erwin Kauer;
- Evropske komisije - Michael Docherty;
- Štaba NATO-a - Daniel Saracino, Molina Capilla, Lejla Hadžihasanović;
- OHR-a - Piere Normarch.

## **29. oktobar 2008. godine**

Nakon pozdravnog obraćanja, radionicu je otvorio **Branko Zrno**, predsjedavajući Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH, ističući očekivanja i njene ciljeve. Naveo je da Bosna i Hercegovina ima ozbiljan problem sa skladištenjem i čuvanjem naoružanja i municije u smislu postojanja višaka, sigurnosti i objektivne opasnosti, te opterećenja za daljnji proces reformi u OSBiH. Kao prioritetne probleme koji zahtijevaju hitno rješavanje istakao je prijenos vlasništva, upravljanje zalihama, plan proširenja kapaciteta za delaboraciju, dopunu i dogradnju zakonskih propisa u oblasti proizvodnje, čuvanja i skladištenja naoružanja i vojne opreme, te prijevoza opasnih materija i vojne opreme.

Učesnicima radionice uvodnim izlaganjem obratila se i **Christine McNab**, rezidentni predstavnik Ureda UNDP-a u Bosni i Hercegovini. Ona je pozdravila inicijativu za održavanje ove radionice i naglasila da UNDP želi na problemu rješavanja velikih količina municije i naoružanja u BiH raditi zajedno s domaćim vlastima. McNab je obećala finansijsku pomoć UNDP-a kako bi efikasno bio riješen problem viška malog i lakog naoružanja, ali i zamolila domaće predstavnike da postignu političku saglasnost u rješavanju ovog problema.

Nakon uvodnih obraćanja održane su prezentacije u skladu s utvrđenim programom radionice.

**Pukovnik Mario Šego, predstavnik Ministarstva odbrane BiH**, održao je prezentaciju o temi: **„Uvod u naoružanje i municiju OSBiH – količine, sistemi, stanje, problemi, planovi”**

Tom prilikom naveo je da nisu propisani borbeni kompleti municije za svako pojedinačno naoružanje koje ostaje u opremanju OSBiH i posebno nisu određeni nivoi zaliha municije. Bez preciziranja ovih količina nije moguće odrediti koliko municije iz kategorije “perspektivnog” će biti eventualni višak. Kao ključni problem u rješavanju ove problematike i u bilo kakvom ozbiljnijem planiranju u postupanju s viškom naoružanja i municije je neriješeno pitanje vlasništva nad ovim sredstvima.

Naveo je da je prijedlog Ekspertnog tima (u proširenom sastavu) za organiziranje rješavanja viška naoružanja i municije za Oružane snage BiH, 23.7.2008., upućen u Predsjedništvo BiH na davanje saglasnosti.

Govoreći o procjeni viška SALW-a i MES-a, istakao je sljedeće:

### NAORUŽANJE

PERSPEKTIVNO.....	22.651 kom.
NEPERSPEKTIVNO.....	99.041 kom.
Ukupno.....	121.692 kom.

### MUNICIJA (MES)

PERSPEKTIVNO.....	6.000 tona
NEPERSPEKTIVNO.....	25.000 tona
Ukupno.....	31.000 tona

U prezentaciji je prikazano da se vremenom povećava opasnost od mogućnosti spontane eksplozije, naglašavajući označavanje stanja municije kroz tri stepena rizika:

- niski, za municiju staru do 15 godina, koja se nalazi u originalnim pakiranjima,
- srednji, za municiju stariju od 15 godina, koja je vraćena s terena, te
- visoki, za municiju stariju od 15 godina, koja se ne nalazi u originalnim pakovanjima.

Prosječna starost zaliha naoružanja u BiH je preko 20 godina, i kao takvo spada u zonu visokog rizika.

Drugi dio njegove prezentacije bio je vezan uz temu: „**Uvod u skladišta za naoružanje i municiju–raspored, stanje, problemi, planovi**“.

Naveo je da je Odlukom Predsjedništva BiH definirano ukupno 69 perspektivnih lokacija za stacioniranje MOBiH i OSBiH. Od ovog broja, njih sedam su skladišta municije (klasa V i VII), od čega:

- 5 lokacija je za skladištenje municije i minsko-eksplozivnih sredstava (klasa V)
- 2 lokacije za skladištenje naoružanja (klasa VII)

Od ukupno 105 neperspektivnih lokacija (53 lokacije nezaposjednute, a 52 lokacije osiguravaju OSBiH) 15 lokacija su neperspektivna skladišta municije i minsko-eksplozivnih sredstava. Naoružanje je uskladišteno, odnosno razmješteno skoro na svim lokacijama OSBiH.

Prikazujući stanje municije i minsko-eksplozivnih sredstava na perspektivnim lokacijama, navedeno je šest perspektivnih lokacija: „Gabela“ (Čapljina), „Krupa“ (Hadžići), „Grabež“ (Bihać), „Kula 1“ i „Kula 2“ (Mrkonjić Grad) i „Kozlovac“ (Tuzla). Na ovim lokacijama smješteno je 12. 634 tone municije u 92 objekta, ukupnog skladišnog prostora od 21. 785 m<sup>3</sup>. Navedeno je da je NATO za ove lokacije postavio i određene standarde. Analizom je zaključeno da sve lokacije u potpunosti zadovoljavaju kontrolu pristupa, katance i kontrolu ključeva, sigurnost kontrolnih jedinica, te odgovornost. Djelimično ispunjavaju standarde NATO-a vezane za ograđivanje prostora, fizičke zapreke, interne komunikacije, te uslove u skladištima, dok u potpunosti ne ispunjavaju standarde NATO-a u vezi s nadzorom i rasvjetom.

Govoreći o neperspektivnim lokacijama, navedeno je da se na njih 16 čuva 20. 673 tone municije, u 175 objekata, ukupnog skladišnog prostora od 71. 947 m<sup>3</sup>.

Kao prijedlog mjera koje je neophodno preduzeti, istakao je sljedeće:

- izvršiti inventurni popis svih sredstava
- klasificirati svu municiju po kvalitetu (označavanje stanja)
- odrediti prioritete prema opasnosti
- prijenos ispravne neperspektivne municije
- upravljati zalihama po brojevima partija (lotova)
- uspostaviti sistem nadzora

**Trpimir Rebac, predstavnik Ministarstva odbrane BiH**, održao je prezentaciju o temi: „**Preporuke i planovi za buduće skladištenje oružja i municije**“

U svojoj prezentaciji prikazao je izgled budućeg i nove koncepte skladišta municije, sa svim njihovim zaštitnim barijerama. Kao primjere ovakvih skladišta prikazana su skladišta municije u Pink Wateru, u Tennesseeu, te ojačani betonski moduli RFI štita. Dotakao se i pitanja početne aktivnosti mjerenja temperature i brzine strujanja zraka u skladištu, RF komunikacije u skladištu, koncepta operacija s municijom, sekvence kretanja municije tokom životnog vijeka, kao i naprednog model pakovanja municije, gdje je navedeno da je težište savremenog menadžmenta s municijom usmjereno ka upotrebi zajedničkog modularnog/intermodalnog kontejnera i platforme s integriranim sistemom za nalaženje predmeta. U nastavku prezentacije prikazani su izgledi modularnog kontejnera za municiju, primjer modularne platforme za utovar, te tehnološki koncepti modernog transporta municije i razvijeni koncepti pakovanja municije (tzv. SCL koncept).

Naveo je da životni ciklus municije značajno zavisi od uslova okruženja u svim fazama, te da su temperatura i vlažnost okruženja izuzetno značajni (uslovi) za procjenu životnog vijeka municije.

U prezentaciji je predstavljen i tzv. „Monopac“ sistem pakovanja minobacačke municije sa svim njegovim prednostima: jedan čovjek umjesto dvojice (postojeći sistem), eliminira nepotrebno višeslojno pakiranje, smanjuje 62% mase pakiranja, 100% kompatibilan s postojećim sistemima za stokiranje i s transportnim platformama, omogućava brz i jednostavan pristup municiji,

jednostavnije repakiranje municije, u skladu je s konceptom neosjetljive municije, smanjuje troškove pakiranja, smanjuje broj operacija pakiranja i ukupne troškove, te pakiranje municije može izdržati do 20 godina u magacinu i do dvije godine vani.

Kao zaključak naveo je da razvoj novih lakih sistema za pakiranje municije postaje jedan od osnovnih ciljeva modernih armija u njihovoj transformaciji ka manjim i fleksibilnijim oružanim formacijama sa sposobnošću da se brzo razvijaju sa znatnom borbenom moći. Novi koncept pakiranja treba, prije svega, da smanji troškove životnog vijeka municije, da produži njen vijek, smanji masu pakiranja, smanji masu logističkih troškova u fazama rukovanja i transporta i da poboljša sigurnost u cjelokupnom procesu menadžmenta s municijom.

**Pukovnik Mario Šego, predstavnik Ministarstva odbrane BiH,** održao je (još jednu) i prezentaciju (na) o temi: „*Projekti reduciranja viška naoružanja i municije; Projekti smanjenja i sanacije vojnih skladišta*”

On je rekao da se, uvažavajući usvojene prioritete, trenutno vode aktivnosti na uklanjanju nestabilne municije s ciljem podizanja stepena sigurnosti skladišnih objekata na viši nivo, s krajnjim ciljem zatvaranja pojedinih lokacija.

Planom uklanjanja nestabilne municije predviđeno je da se na lokaciji Unis Pretisa uništi 3.347,20 tona, a na lokaciji TROM Doboju ukupno 2.398 tona municije. Ukupni troškovi ovih uništavanja iznosili bi 769.777,32 KM.

Na osnovu Plana Ministarstva odbrane BiH za uklanjanje nestabilne municije u 2007./2008. godini i odlukama MOBiH, u periodu od 1.1.2007. do 30.9.2008., delaboracijom i detonacijom na poligonima izvršeno je uništavanje ukupno 3.390 tona nestabilne municije i minsko-eksplozivnih sredstava.

Kao problemi smanjenja broja lokacija LSM, navedeni su:

- nedostatak slobodnog skladišnog prostora za inicijalno pregrupiranje viška municije s perspektivnih na neperspektivne lokacije;
- ograničeni kapaciteti za uklanjanje municije i MES-a metodom delaboracije u tvorničkim kapacitetima (čime bi se osigurao slobodan skladišni prostor prije svega na perspektivnim lokacijama);
- nepotrebni rizici transporta i duplirani troškovi u slučaju grupiranja viška i neperspektivne municije na manjem broju lokacija (neperspektivnih), jer bi se ta ista sredstva u konačnici ponovo morala transportirati na lokaciju konačnog uklanjanja;
- ograničeni transportni kapaciteti u OSBiH uz uvažavanje činjenice da je u toku realizacija projekta uklanjanja nestabilne municije (oko 5.740 tona).

Kao koraci koje treba preduzeti, navedeni su:

- sve neophodne mjere za usaglašavanje i dobivanje konačne saglasnosti Predsjedništva BiH na Prijedlog načina rješavanja višaka koji je MOBiH već uputilo u razmatranje;
- usvajanje poslovnika o radu komisije za rješavanje višaka;
- imenovanje komisije za rješavanje višaka;
- postupanje prema Odluci Predsjedništva BiH o realizaciji starih ugovora;
- izrada akcionog plana za realizaciju preostalih starih ugovora koji su sklopljeni u prijašnjem MORS-a;
- realiziranje preostalih starih ugovora;
- pristupanje reviziji projekta kontrole malog i lakog oružja u BiH, SAC BiH;
- izrada plana za uništavanje suvišnog naoružanja i MiMES-a nakon što Predsjedništvo BiH usvoji prijedlog;
- provođenje procedure javnog tendera za prodaju naoružanja i MiMES-a nakon što Predsjedništvo BiH usvoji prijedlog;
- realizacija novopotpisanih ugovora – izvršavanje isporuka;
- razmatranje nabavke specijalnih vozila za prijevoz municije i povećanje broja vozila sa ADR certifikatima uz certificiranje dovoljnog broja vozača;

- u budžetu za naredne godine planirati više sredstava za projekte delaboracije.

**Seid Turković, predstavnik UNDP-a u BiH**, u svojoj prezentaciji pod nazivom „*Projekti uništavanja naoružanja i municije u BiH*”, osvrnuo se na konkretne pokazatelje i probleme koji prate ovaj proces. Izazovi koji su pred UNDP-em stajali 2004. u vezi s ovim problemom ogledali su se u tome da su u Bosni i Hercegovini postojale ogromne zalihe zastarjelog, neperspektivnog oružja. Tako je 16% bh.domaćinstava nelegalno posjedovalo oružje. Osiguravanje tog oružja i danas je teret za državni budžet, a loše osiguravanje i nestabilnost municije ozbiljne su prijetnje za sigurnost. Otežana je i prodaja oružja zbog velike ponude sličnog zastarjelog oružja od drugih zemalja istočne Evrope.

UNDP na ovom polju svoj rad zasniva na tri komponente: institucionalnom jačanju, uništavanju viška naoružanja, te uništavanju viška municije. Kao rezultat institucionalnog jačanja, donesena je Državna strategija za kontrolu malog oružja i lakog naoružanja, a Vijeće ministara BiH donijelo je nove zakone - Zakon o oružju, Zakon o kontroli kretanja oružja i vojne opreme, te je realiziran pilot projekat za prikupljanje oružja (koordiniran i paralelno proveden u oba entiteta). Kao rezultat uništavanja viška naoružanja navedeno je da je 95 hiljada komada oružja uništeno, te da je nabavljena peć za uništavanje malokalibarske municije. Govoreći o uništavanju viška municije, istakao je da je 5 hiljada tona municije u procesu delaboracije. Unaprijedena su postrojenja za delaboraciju u Unis-Pretisu, poligoni za uništavanje municije u Kalinoviku, a izvršena je i obuka oficira OSBiH o uništavanju municije i nabavka opreme.

Aktivnosti UNDP-a na ovom polju podržali su: Evropska komisija (2,7 miliona eura), Kraljevina Švedska (160.000 eura), Kraljevina Danska ( 200.000 eura) i Ujedinjeno Kraljevstvo ( 700.000 eura).

**Zijo Kadić iz Ministarstva sigurnosti BiH** prezentirao je *Zakon o oružju i Centralni registar oružja*. Na početku prezentacije osvrnuo se na pravne izvore ovog zakona, kao i na njegov značaj usklađivanja s Direktivom EU. Donošenjem ovog zakona vrši se harmonizacija s komunitarnim pravom, uspostavlja se jedinstveni pravni okvir u oblasti oružja i municije, usaglašava se proces licenciranja i izdavanja dozvola za nošenje oružja, te se vrši poboljšanje, unapređenje i uspostavljanje jedinstvenog registra oružja. Njime se vrši i identificiranje i registracija svih imalaca oružja uključujući ovlaštene uvoznike i prodavače, zatim unapređenje uvoznih i izvoznih politika iz oblasti oružja i municije, te jačanje borbe protiv nelegalne trgovine oružja namijenjenog za civilnu upotrebu. Sprečava se distribucija registriranog oružja na crnom tržištu, te u potpunosti unapređuje sigurnosna politika.

U rad radne grupe za izradu ovog zakona uključeni su: Ministarstvo sigurnosti BiH, koje je koordinator, Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, Ministarstvo vanjskih poslova BiH, Ministarstvo odbrane BiH, DEIBiH, Policija Brčko Distrikta BiH, FMUP BiH, MUP RS, te od međunarodnih organizacija OHR, EUPM, UNDP i NATO.

Osnovni principi na kojima se zasniva Zakon o oružju su: princip pravnog uređenja, držanja, nošenja, sakupljanja, popravljanja, proizvodnje, označavanja i prometa oružja i princip usaglašavanja legislative s konvencijama UN-a i evropskim direktivama.

Zakon o oružju u svojim odredbama predviđa:

- pooštavanje kriterija za izdavanje odobrenja za nabavku oružja
- obučenosť za rukovanje vatrenim oružjem od strane ovlaštene organizacije
- posebnu dozvolu za nošenje oružja
- uslove obuke za rukovanje vatrenim oružjem
- uslove i načine obuke i program obuke za rukovanjem vatrenim oružjem
- obrasce zahtjeva i odobrenja za izdavanje oružnog lista
- obrasce za evidenciju
- zabranu izdavanja oružnog lista licima koja su duševno bolesna, osuđivana za krivična djela i protiv kojih se vodi krivični ili prekršajni postupak

- mogućnost oduzimanja oružja i municije, oružanog lista, odnosno odobrenja za držanje trofejnog oružja.

Zakonom o oružju propisane su i pooštrene prekršajne sankcije i one predviđaju novčane kazne od 2.000,00 do 100.000,00 KM.

**Ljuban Glavočević, iz Državne agencije za istrage i zaštitu – SIPA,** prezentirao je „*Stanje u području naoružanja i streljiva u BiH*“. Naveo je da u BiH danas ne postoji strategija i akcioni plan za borbu protiv nezakonitog posjedovanja i trgovine oružjem, municijom i vojnom opremom na nivou policijskih agencija. U svojoj prezentaciji definirao je opće karakteristike organiziranog kriminala, te uslove koji pogoduju njegovom nastanku i razvoju kao i pojavne oblike u BiH. Kao jedan od ovih oblika naveden je i nedozvoljen promet oružjem i vojnom opremom. Ovaj promet inkriminiran je Krivičnim zakonom BiH i spada u grupu KD protiv protiv čovječnosti i vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom. Predviđa zatvorsku kaznu od jedne do 10 godina, a za onoga ko organizira kriminalnu grupu za učinjenje navedenog KD, zatvorsku kaznu od 10 godina ili dugotrajni zatvor. Izmjenama i dopunama KZ-a navedenim članom obuhvaćeni su i materijali dvojne namjene. Kao faktori koji su uticali na porast ove vrste kriminaliteta navedeni su: preostalo vojno naoružanje i MES iz prethodnog rata, zatim otežana kontrola na državnoj granici BiH zbog velikog broja nekontroliranih prijelaza, nedovoljna materijalno-tehnička opremljenost policijskih agencija, te nedovoljna saradnja i razmjena informacija među policijskim agencijama.

SIPA provodi aktivnosti na otkrivanju i identifikaciji pojedinaca i grupa uključenih u neovlašteni promet oružja i vojne opreme, zatim na prikupljanju i provjerama saznanja o nezakonitom izvozu oružja i vojne opreme od strane preduzeća koja se bave ovom djelatnošću, na dokumentovanju i dokazivanju konkretnih nezakonitih aktivnosti u vezi s trgovinom oružjem i vojnom opremom, te na primjeni posebnih istražnih radnji u dokazivanju navedenih kriminalnih aktivnosti, u prvom redu simulirani otkup, nadzirani prijevoz i isporuka predmeta KD, prikriveni istražitelj i dr.

U julu 2008. godine provedena je operativna akcija simuliranog otkupa opojne droge heroina na području Hercegovine, pri čemu je otkupljeno ukupno 6 kg heroina. Uhapšena su dva lica koja su uz izvještaj o počinjenim krivičnim djelima proslijeđeni Tužilaštvu BiH. Prilikom pretresa stambenih objekata pronađena je također značajna količina municije, ručnih bombi, automatskog oružja, ručni raketni bacač i dr. iz čega je evidentna povezanost zloupotrebe opojnih droga s krijumčarenjem oružja.

Polovinom oktobra ove godine izvršena sveobuhvatna akcija, koja je provedena na području Sarajevskog, Srednjobosanskog i Zeničko-dobojskog kantona, te na području Banje Luke. Obavljeni su pretresi na ukupno osam lokacija, kada je pronađena velika količina municije, električno-detonatorskih kapisli, ručnih bombi, automatskog naoružanja, pištolja i ručnih bacača raketa. Uhapšeno je ukupno pet lica koja su, uz izvještaj o počinjenom krivičnom djelu, predata Tužilaštvu BiH, a protiv svih osumnjičenih određena je mjera pritvora u trajanju od 30 dana. Kroz nekoliko slajdova prikazani su rezultati ove dvije akcije.

**Jozo Ćorluka, iz Granične policije BiH,** prezentirao je „*Stanje u području naoružanja i streljiva u BiH*“. U svojoj prezentaciji upoznao je učesnike radionice sa shemom pokrivenosti državne granice, rasporedom terenskih ureda GPBiH, jedinicama Granične policije BiH, te graničnim prijelazima s Republikama Srbijom, Hrvatskom i Crnom Gorom. Govoreći o zakonskim okvirima, navedeno je da je prijenos oružja preko državne granice definiran Zakonom o nadzoru i kontroli prelaska državne granice, od člana 44. do člana 56. Istaknuto je još i da je Odlukom o određivanju graničnih prijelaza za promet oružja i vojne opreme, opasnih eksplozivnih i radioaktivnih materija, u drumskom saobraćaju za ovaj promet predviđeno osam prijelaza, u zračnom prometu – četiri granična prijelaza, dok je u željezničkom prometu predviđeno sedam graničnih prijelaza. Naveo je i da je za ovakav promet kroz entitete potrebna dozvola u formi rješenja nadležnih entitetskih organa. U svom izlaganju dotakao se još primjene člana 36. Zakona o nadzoru i kontroli prelaska državne granice, koji se odnosi na ulazak pripadnika stranih službi sigurnosti, zatim člana koji se odnosi na

ulazak lovaca s oružjem po prethodnoj najavi, te kontrolu tereta od strane Granične policije BiH i Uprave za indirektno oporezivanje BiH.

**Berin Kurspahić iz Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa** prezentirao je „*Prakse licenciranja izvoza i uvoza u BiH*“. Naveo je da su Zakonom o izvozu i uvozu oružja i vojne opreme i kontrole izvoza proizvoda dvojne namjene osigurani jedinstveni principi izdavanja dozvola za izvoz i uvoz oružja na državnom nivou. Dozvole za izvoz oružja i vojne opreme izdaje Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, uz obaveznu prethodnu registraciju. Vrijeme važenja dozvole je 12 mjeseci. Rok za izdavanje dozvola je 30 dana, koliko traje upravni postupak. Dozvole za izvoz podijeljene su na pojedinačne, opće i globalne.

Prema Zakonom preciziranim dužnostima i obavezama Ministarstava na državnom nivou u pogledu učešća kod izdavanja dozvola za izvoz i uvoz oružja i vojne opreme, Ministarstvo vanjskih poslova BiH vodi računa o: zabranama i sankcijama Vijeća sigurnosti UN-a, OSCE-a, preuzetim međunarodnim obavezama, vanjskopolitičkim interesima i specifičnim interesima BiH u odnosu na strateške vanjskopolitičke partnere BiH, kodeksu ponašanja Evropske unije o postupanju kod izvoza, te principu neširenja oružja za masovno uništavanje. S druge strane, Ministarstvo sigurnosti BiH potvrđuje da izdavanje dozvole neće ugroziti javnu sigurnost unutar Bosne i Hercegovine, dok Ministarstvo odbrane BiH potvrđuje da izdavanje dozvole neće ugroziti odbrambenu sigurnost Bosne i Hercegovine.

Uspostavljena je saradnja s Upravom za indirektno oporezivanje BiH, Državnom graničnom službom, SIPA-om i OSA-om. MVTEO BiH uspostavlja bazu podataka o svim izdatim dozvolama i dostavlja izvještaj Parlamentarnoj skupštini BiH, tj. vrši kontinuirano izvještavanje nadležnih civilnih organa i vlasti Bosne i Hercegovine. Na taj način osigurana je transparentnost u obavljanju ovih poslova, što doprinosi jačanju ugleda Bosne i Hercegovine i omogućava proširenje međunarodne saradnje u ovoj oblasti.

U MVTEO BiH instaliran je sistem “TRACKER”, kao i u drugim ministarstvima i institucijama koje učestvuju u procesu izdavanja dozvola i kontroli izvoza oružja i vojne opreme. Instaliranjem sistema “TRACKER” omogućeno je da se unese i skenira sva dokumentacija podnesena uz zahtjev, unose se svi podaci za firmu izvoznika, uvoznika, posrednika, adrese, imena ovlaštenih lica, profakture, roba i registracije za promet oružja i vojne opreme. Sistem “TRACKER” omogućava da se vrše razne pretrage i provjere za sve učesnike u poslu. U sistemu “TRACKER” pohranjeni su podaci za sve proizvođače vojne industrije i njihov proizvodni program.

U Zakonu postoje i klauzule o oduzimanju izdate dozvole ako:

- se utvrdi da je isprava bila izdata na osnovu netačnih ili nepotpunih podataka, a da je podnosilac zahtjeva znao ili je morao znati da su ti podaci netačni i nepotpuni,
- nastanu okolnosti ili dođe do novih saznanja, koja bi, da su postojale ili da se znalo za njih u vrijeme razmatranja zahtjeva za izdavanje dozvole, dovela do toga da se zahtjev za izdavanje dozvole odbije,
- se izdata dozvole ne koristi u namijenjene svrhe,
- pravno lice ne posluje u skladu s odredbama Zakona i drugih zakonskih i podzakonskih propisa,
- pravno lice onemogućava provođenje nadzora.

MVTEOBiH može obavijestiti druge države o svakom odbijanju izdavanja dozvole, odnosno oduzimanja dozvole za izvoz, navodeći zemlju odredišta, krajnjeg korisnika i krajnju upotrebu. Ukoliko MVTEOBiH ima saznanje da je jedna od članica OSCE-a odbila izdavanje isprave za sličan vanjskotrgovinski promet tokom prethodne tri godine, konsultira se država koja je odbila izdavanje isprave.

Nakon prezentacija, otvorena je rasprava o brojnim pitanjima, iz koje je proisteklo nekoliko zaključaka o kojima će se Zajednička komisija izjašnjavati na svojoj sjednici.

### 30. oktobar 2008. godine

**Momir Brajić, predstavnik Ministarstva vanjskih poslova BiH** i predsjedavajući Koordinacionog odbora za malo oružje i lako naoružanje (SALW), govorio je o temama: „*Pravni okvir, struktura, zadaci, aktivnosti i rezultati rada odbora*”, te „*Uvod u Strategiju i Akcioni plan konrole lakog naoružanja u BiH*”. Naveo je da je problem SALW-a problem s kojim se Bosna i Hercegovina susreće nakon završetka rata, zbog velike količine zaostalog naoružanja, kako kod oružanih snaga, tako i kod civila, a koordinacioni odbor bavi se rješavanjem ovog problema. U Koordinacioni odbor (KO) ušli su predstavnici 11 institucija koje su involvirane u ovu problematiku, a njega čini 12 članova. Rad KO bio je do sada usmjeren na saradnju s vladinim i nevladinim organizacijama, a u saradnji s UNDP-em je u nekoliko navrata do sada učestvovao u aktivnom prikupljanju finansijskih sredstava za rješavanje pitanja SALW-a putem donatorskih konferencija. KO je učestvovao i u izradi Izvještaja o stanju SALW-a u BiH. Do sada postignuti rezultati stavljaju u pravi kolosijek sistemski pristup rješavanju ovog problema i proces ide u pravom smjeru. Ocijenjeno je da je situacija po pitanju SALW-a slična u svim zemljama JI Evrope, a isti su i putevi za rješavanje ovog problema, te da je BiH možda čak i u potencijalnoj prednosti nad svojim susjedima, jer u rješavanju ovog problema ima pomoć predstavnika međunarodne zajednice.

Prisustvo velikih količina oružja i vojne opreme, kao i promet i trgovina SALW-om povezana je s organiziranim kriminalom, što je bio razlog da se o ovom pitanju napravi strategija, kojom će se pristupiti rješavanju ovog problema. To podrazumijeva uključivanje cjelokupne bh. javnosti i institucija vlasti u ovaj proces.

Govoreći o problemima s kojim se organi vlasti u BiH danas susreću, navedeno je da u državi ne postoje civilni zakoni kojima se regulira nabavka i nošenje naoružanja. Takvi propisi postoje na entitetskom nivou, a u FBiH oni su spuštene još i na nivoe kantona, što predstavlja dodatnu otežavajuću okolnost. Ipak, navedeno je da se u parlamentarnoj proceduri nalazi nekoliko zakona koji bi na direktan ili indirektan način mogli riješiti ovo pitanje na državnom nivou. Također je naglašeno da je na nivou BiH potrebno što prije napraviti centralni registar za SALW.

KO je u svom radu provodio i aktivnosti koje su usmjerene ka jačanju svijesti građana, za koje je naglašeno da oni treba da predstavljaju primarnu kategoriju u radu svih institucija koje se bave ovim pitanjem, jer u najvećem broju slučajeva stradaju djeca koja dolaze u dodir s ovim naoružanjem. Na tom putu KO ima pomoć nevladinih organizacija i međunarodne zajednice u BiH. S ciljem iskorjenjivanja nelegalne trgovine SALW-a, KO aktivno saraduje s UNDP-em, OSCE-om, NATO-om, EUFOR-om i EUPM-om.

Na kraju je navedeno da je BiH 2006. godine pristupila grupi zemalja koje su potpisale Ženevsku deklaraciju o oružanom nasilju, čijim je potpisivanjem postala jedna od 42 zemlje potpisnice.

**General Ulrich Heider, iz Misije OSCE-a u BiH**, izlagao je „*Prezentaciju relevantnih dokumenata OSCE-a*”. On je rekao da su partnerske zemlje spremne pomoći Bosni i Hercegovini na putu postizanja njenih ciljeva po pitanju rješavanja viška SALW-a. Zemlje članice OSCE-a postigle su dogovor u vezi s viškom naoružanja, u smislu da se izvrši njegovo uništavanje. Pozvao je da se pojačaju naponi kako bi se pobijedio rizik opasnosti za djecu izazvan držanjem lakog oružja i drugih minsko-eksplozivnih sredstava. On je izrazio spremnost da sa Zajedničkom komisijom i UNDP-em radi na promociji ovog, ali i drugih pitanja. Naveo je pozitivan primjer koji Misija OSCE-a ima po ovom pitanju s vlastima u Crnoj Gori.

Naveo je da dokument OSCE-a o malom oružju i lakom naoružanju navodi da je prevelika destabilizirajuća akumulacija i nekontrolirano širenje SALW-a doprinijelo intenzitetu i trajanju nedavnih oružanih sukoba na teritoriji BiH. Rekao je kako je međunarodna zajednica u BiH zabrinuta zbog ovog pitanja, jer ono predstavlja prijetnju i opasnost za građane BiH. Ovim dokumentom su se zemlje članice obavezale na smanjenje nekontroliranog širenja SALW-a.

Jedno cijelo poglavlje ovog OSCE-ovog dokumenta bavi se pitanjima upravljanja skladištima i redukcijom višaka. Konkretna pomoć OSCE-a predviđena je u dokumentu OSCE-a o skladištima



konvencionalne municije, u kojem je vidljivo da zemlje partnerice prepoznaju prijetnju koju nose ova skladišta.

U prezentaciji je prikazan primjer Republike Moldova koja se obratila Sekretarijatu OSCE-a u Beču sa zahtjevom za tehničku i finansijsku pomoć kako bi se riješilo pitanje viška malog i lakog naoružanja, koje je predstavljalo prijetnju za njenu sigurnost. O ovim pitanjima se, u OSCE-u, raspravlja prvo u okviru Odbora za sigurnost i saradnju, zatim se razmatra potreba slanja stručnjaka na teren, a nakon toga se razmatraju finansijski izdaci za ovakav zahtjev i određuje se konkretan finansijski plan, te preduzimaju konkretne radnje.

Kroz dva videoklipa i nekoliko fotografija prikazani su konkretni primjeri rukovanja sa zastarjeim naoružanjem.

**Erwin Kauer iz EUFOR-a** rekao je da ova radionica predstavlja krovnu organizaciju o ovoj temi. OSCE, NATO i EUFOR su međunarodne organizacije koje se u Bosni i Hercegovini bave pitanjem malog i lakog naoružanja. EUFOR pruža pomoć u rješavanju ovog problema kako bi se u Bosni i Hercegovini povećao stepen sigurnosti. Rekao je da Evropska komisija činjenicu da u BiH postoji 25 000 tona viška naoružanja i municije smatra pravim izazovom za Oružane snage BiH. Zahvalio se organizatorima ovog skupa i izrazio zadovoljstvo što su članovi Komisije na putu stvarnog prepoznavanja problema u vezi s ovim pitanjima.

Nakon prezentacija i rasprave, završnim izlaganjem učesnicima radionice obratio se **Branko Zrno**, koji je dao osvrt na cijeli njen tok. Kao otežavajuću okolnost naveo je plenarnu sjednicu oba doma PSBiH, koja se održavala u isto vrijeme kao i radionica, a koja je bila zakazana nakon zakazivanja termina održavanja radionice. Ta činjenica je glavni razlog što na ovoj radionici nije učestvovao nijedan ministar ni njihov zamjenik, a i zašto nije učestvovalo nekoliko članova Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost. U budućnosti je, ipak, potrebno da na ovakvoj radionici učestvuju ministri, kako bi se odgovori na određena pitanja mogli dobiti prvenstveno od njih i kako bi se izbjeglo donošenje bespotrebnih zaključaka. Svi prisutni prepoznali su stvarni problem s kojim žive na svom radnom mjestu i u svojim projektima. I u budućnosti Bosnu i Hercegovinu čeka problem ogromnih količina oružja, koje su nekada bile zalihe, a danas su velika opasnost za okolinu i društvo u BiH u cjelini, za imidž zemlje i njene razvojne projekte. Naglasio je da ovdje nema mjesta kalkulacijama, jer se tokom radionice od generala OSBiH moglo čuti kako je od postojećih količina naoružanja maksimalno 10 % tog potencijala za korištenje. Time otpadaju sve špekulacije i kao jedino izvjesno rješenje ovog pitanja nameće se njegovo uništavanje. Ovo naoružanje se, kao takvo, ne može ni donirati ni prodati.

Branko Zrno predložio je učesnicima radionice iz rasprave proistekle

## ZAKLJUČKE

1. **S ciljem rješavanja problema u oblasti lakog naoružanja i municije neophodna je bolja koordinacija i saradnja svih institucija i agencija koje su uključene u proces njihovog rješavanja;**
2. **Od Predsjedništva BiH i Ministarstva odbrane BiH očekuje se da, uspostavljanjem neophodne saradnje svojih službi, i odmah koordiniraju aktivnosti u oblasti rješavanja viška malog i lakog naoružanja i municije, omogućće Predsjedništvu BiH da u što kraćem roku, a najkasnije do kraja novembra 2008.:**
  - a. **donese odluku o potpisivanju revidiranog Projekta dokumenta o kontroli oružja i municije u BiH kako bi se osigurala sredstva koja su već odobrili donatori u Bosni i Hercegovini;**
  - b. **konačno donese odluku o prijedlogu rješavanja viška malog i lakog naoružanja i municije.**

- 3. Zajednička komisija će u narednom periodu sagledati nedostatke u oblasti zakonske regulative vezane za oblast naoružanja i municije, te će pokušati naći načine za njihovo rješavanje.**

Također, preporučeno je da Zajednička komisija na svojoj sjednici razmotri pitanja o kojima se razgovaralo na radionici i eventualno preporuči domovima PSBiH donošenje određenih zaključaka s ciljem rješavanja problema istaknutih tom prilikom.

Predsjedavajući  
Zajedničke komisije  
**Branko Zrno**